

**PedPilóták - Önvezérelt Tanulási Útmutató
Pedagógusoknak**

2024-1-HU01-KA220-SCH-000250549

**Az Európai Unió
támogatásával**

PedPilóták – Az önszabályozó tanulás támogatása

7. tanegység

Önszabályozó tanulás az osztályteremben:

praktikák és módszerek

„Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő információk és állítások a szerző(k) álláspontját képviselik, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy a Tempus Közalapítvány hivatalos véleményét. Sem az Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem vonható felelősségre miattuk.”

A projekt weboldaláról a tananyag mind a 9 modulja ingyenesen letölthető és szabadon alkalmazható.

<https://www.pedpilot.eu/>

Az önálló feldolgozásra szánt, magyar nyelvű digitális tananyagunkat az alábbi

honlapon találja. <https://pedpilots.jozsefattilaiskola.ro/>

7. ÖNSZABÁLYOZÓ TANULÁS AZ OSZTÁLYTEREMBEN: PRAKTIKÁK ÉS MÓDSZEREK

Összeállította:

Martinuszné Korom Gabriella – M-Around KFT, Szeged, Magyarország

Bevezetés

Pedagógusként az egyik legnagyobb hatásunk abban rejlik, hogyan teremtünk biztonságos, támogató és inspiráló tanulási környezetet tanítványaink számára. Az alábbiakban azokat a formális tanuláshoz köthető, „osztálytermi” módszereket, eszközöket szedtük csokorba, melyekkel a tanulók inspirálhatók és bevezethetők az önszabályozott tanulás világába.

A felsorolásban szereplő tucatnyi módszer ismert lehet a gyakorló pedagógusok számára, de most az önszabályozott tanulás aspektusából tekintünk ezekre, és remélhetőleg a felsorolás tartalmaz néhány új gondolatot, lehetőséget is.

Ezek elsősorban offline tevékenységek, a digitális, online módozatok külön tanegységben kaptak helyet.

Célok

A tanulók fejlődése az alábbi képességekben, készségekben várható:

- Metakognitív képességek, a tanulás tudatos irányítása (pl.: tanulási módszerek, tervezés, önértékelés). Ezek a képességek segítik a diákot abban, hogy önálló tanulóvá váljon, ne függjön teljesen a tanártól.
- Kognitív készségek, vagyis a tanulási stratégiák használata (jegyzetelés, összefoglalás, problémamegoldás). Ezek által nem passzív befogadó, hanem aktív feldolgozó lesz a tanuló.
- Motivációs és érzelmi önszabályozás (kitartás, önmotiválás, önbizalom, érzelmi kontroll)
- Szociális és együttműködési készségek (kollaboratív tanulás, visszajelzés adása és elfogadása, közös célkitűzés, felelősségvállalás)
- Élethosszig tartó tanulás megalapozása (az elsajátítási célok kitűzése)

A tanegységhez rendelt idő:

2 tanítási óra

Tanulási eredmények

- Pedagógiai folyamatok tervezése, megvalósulásukhoz kapcsolódó önreflexió (optimális fejlődést elősegítő differenciálás, motiválás, tanórán kívüli tevékenységek)
- A tanulás támogatása (érzelmi-fizikai állapot, nyugodt környezet, ösztönzi az önálló tanulást, hibázni lehet)
- Személyiségfejlesztés, egyéni bánásmód (HH, SNI..., komplex személyiségfejlesztés, pedagógiai-pszichológiai módszerek tudatos alkalmazása)
- Csoportok, közösségek fejlesztése (nyitottság, esélyteremtés, érvelési kultúra fejlesztése, egymás tisztelete, elfogadása, együttműködés)
- Mérés, értékelés (folyamatok és tanulók személyiségfejlődésének értékelése, elemzése, személyre szabott értékelés, az ellenőrzés eredményeit elemzi és felhasználja, tárgyilagos, egyértelmű)
- Kommunikáció, konfliktuskezelés (együttműködés, problémamegoldás, kapcsolattartás, jogszabályok betartása, hiteles kommunikáció, visszajelzések befogadása, képes meggyőzni, és meggyőzhető)

Maganyag

BEVEZETŐ

A tanulás nehéz és fáradtságos dolog, szorgalom, kitartás, a monotonitás tűrése, akaraterő kell hozzá, ráadásul a tanulni vágyó diák sokszor a képességek és a családi vagy kulturális környezet szabta korlátokba is ütközik. Ilyen és hasonló gondolatok kapcsolódnak a tanuláshoz, mindeközben kutatók és pedagógusok fáradoznak azon, hogy ezek a sztereotípiák megváltozzanak. Tananyagunk megalkotásával mi is ilyen nagyratörő célt tűztünk ki.

A digitalizáció felgyorsulása, a világjárvány hozta online oktatási tapasztalatok, a generáció-kutatás eredményei nyomán a játékosítás, az élményalapú tanulás mellett az önszabályozó tanulás irányzata is erőre kapott. Hangsúlyozottan önszabályozó, nem pedig csak önálló tanulásról van szó. Míg az önálló tanulás a pedagógus által kitűzött feladat tanórán kívüli elsajátítását jelenti, addig az önszabályozó tanulás fogalma ennél jóval összetettebb. Az előző tanegységekben ezt igyekeztünk bemutatni.

Ebben a tanegységben belépünk az osztályterembe. Azt vizsgáljuk, hogy a régi, ismerős és az újabb, korszerű módszerek hogyan használhatók annak érdekében, hogy tanítványainkban is kialakítsuk az önszabályozó tanulás igényét, gyakorlatát.

Az itt felsorolt 12 praktikát tekintse egy színes csokornak, amelyben található elemek közül egyiket-másikat jól ismeri és kedveli, de talán van közöttük olyan is, amelyet még sosem vizsgált meg közelebbről, más szemszögből. Tanegységünkkel inspirálni szeretnénk arra, hogy mindennapi pedagógiai gyakorlatára új szempontból tekintsen, és további módszertani elemekkel bővítse azt.

Az önszabályozó tanulás fejleszthető. Kutatások igazolják, hogy akár már óvodás kortól képes a kisgyermek önszabályozó tanulásra, de ez az életkor előrehaladtával, a formális oktatás keretei között eltöltött idő növekedésével nem növekszik az elvárt mértékben, ez a fajta fejlődés lelassul (Szántóné 2019).

A pedagógusok konkrét eszközökkel, gyakorlati megoldásokkal tudatosan követhetik és segíthetik diákjaik ezirányú fejlődését.

Molnár Éva kutató tárta fel részletesen azokat a faktorokat, melyek az önszabályozó tanulás hatékony alkalmazását meghatározzák. Ezek többek között a tanulási stílus, a tanulási képesség, az idő- és energiahatékonyság, a kitartás, a memória használata, a figyelemmegosztás, az érdeklődés, az önhatékonyság, a tanulásra való késztetés.

A következőkben az osztálytermi munkában alkalmazható eszközök és módszerek közül emelünk ki néhányat, melyekkel az önszabályozó tanulás egyes faktorait fejleszthetjük.

Az ötlettár elemei tartalmazzák az egyes módszerek rövid leírását, megvalósításának lehetőségeit, buktatóit és az önszabályozó tanulásban betöltött szerepét.

1. A tanulási környezet szerepe az önszabályozásban

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

A terem berendezése, a tantárgyhoz vagy osztályhoz kötődő eszközök, emlékek, az aktuális tananyaghoz kapcsolódó munkák megjelenése a teremben hatással van a legtöbb diákra. A faliújság, a környezet, a berendezés - amellet, hogy rendezett-, legyen inspiráló is.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Először tegyünk rendet a polcokon, a faliújságon, a szem előtt maradó szükséges tárgyakat javítsuk, tisztítsuk meg. Majd gondoljuk végig, kik, milyen módon használják a termet és azt, hogy számukra milyen inspirációt adhatunk a vizuális környezet által. Válasszunk a motiváló mondatok, képek,

rajzok, ábrák, a példaképek, tudósok, művészek arcképei, egy-egy tudományos vagy önismereti, tanulmányozási, pályaválasztási gondolatok megjelenítése közül olyanokat, melyek diákjaink korosztályának és érdeklődésének is megfelelnek.

Az elkészítés és tanévenkénti frissítés általában idő- és pénzigényes folyamat, de kreativitással sokszor áthidalhatók a nehézségek.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Már az ötletek gyűjtése, a tervek elkészítése, a folyamatos aktualizálás is lehet a diákokkal közös, vagy nekik kiadott projektfeladat, de az önfejlesztő tanulásban a tanuló maga határozza meg a célt, maga határozza meg a tanulás irányát – a környezet, amelyben heti 25-40 órát eltölt, inspirációt, ötleteket, segítséget adhat ehhez (Szilágyi 2. oldal).

D) Amikor kontraproduktív

Az „ezeréves” megsárgult plakátok, poros, összetört eszközök látványa kifejezetten rossz hatású (különösen akkor, ha az osztály az egész napját ott tölti).

2. Közös digitális munkatér kialakítása - ajánlókkel

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Alakítsunk ki olyan munkatérületet csoportjaink számára, ahol megjeleníthető az óra tananyaga, a szükséges elméleti rész, a gyakorlásra szánt tartalom és az érdeklődőknek szóló kiegészítő anyag is. Így nemcsak a hiányzók, a lemaradók kapnak segítséget, hanem az érdeklődő, belső motivációval rendelkező diákok is kaphatnak ajánlásokat könyvekhez, cikkekhez.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Azok a kollégák, akik a COVID-19 járvány idején aktív pedagógusok voltak, már rendelkeznek tapasztalatokkal; érdemes ezeket elővenni, megkérdezni, mások hogyan csinálják, mit tartanak leghasznosabbnak. Az elinduláskor nemcsak a diákok korosztályi sajátosságait, hanem az intézményi szokásokat, lehetőségeket, a tantárgy specifikációit is érdemes végiggondolni.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Amellett, hogy egy-egy feltöltött anyag adhat ötletet a tanulónak egy cél megfogalmazásához, lehet

ez a mentorálás tere is. Ne feledjük, az önszabályozó tanulásban azt is maga dönti el a diákunk, hogy a folyamat során kivel és hogyan kommunikál, kitől kér támogatást. Egy ilyen felület teret és lehetőséget adhat arra, hogy iskolán kívül, saját időbeosztása szerint kérjen segítséget.

D) Amikor kontraproduktív

A megteremtett, de inaktív felületek, a technikai akadályok, a be nem teljesített ígéretek (megígért, de fel nem töltött anyagok), a későn érkező válaszok, de akár a túl nehéz, túl könnyű, vagy túlméretezett tartalmak, vagy a „zajos”, nem célszerű felületek ronthatják a tanuló motivációját, csökkenthetik a lendületét.

3. Egy motiváló órakezdet – a történetmesélés

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Helyezzük a tanulnivalót egy történetbe! Lehetőleg izgalmas, emberi, a korosztályos érdeklődést figyelembe vevő sztori legyen, de akár egy saját életünkből, vagy egy tudós, egy példakép életútjából vett történet is lehet. Ha mesénk átszövi a csoport minden óráját, és tanítványaink belehelyezkedhetnek a szereplők életébe, miközben a tananyaghoz való kapcsolódás sem erőltetett, akkor óriási hatást érhetünk el!

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Akár minden fejezet vagy minden óra is indulhat egy történettel, egy mesével, amelynek kitalálása nem mindennapi feladat. Sok esetben a tankönyvek is beágyazzák a tananyagot történetekbe, és természetesen a mesterséges intelligencia vagy a Book-creator is segíthet. A történetek évek hosszú során gyűlnek, csiszolódnak, alakulnak a fejünkben, de nem árt, ha le is jegyezzük ezeket.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

A tanórai figyelem fenntartása egyértelmű hozadéka a történetmesélésbe fektetett munkánknak, időnknek. De a történetek befogadása által a tanulás folyamatához kapcsolódó pozitív attitűd, az önfejlesztő tanulás elengedhetetlen eleme. Ha a történetekben az önfegyelmével, felelősségvállalással, önkontrollal, önbizalommal, társas kapcsolatokkal, elkötelezettséggel kapcsolatos példák, tanulságok is szerepelnek, akkor pedig a fejlesztést több aspektusból is megvalósítjuk.

D) Amikor kontraproduktív

Erőltetett, túlzottan sablonos, unalmas, nem a korosztályukhoz illeszkedő történettel állunk elő, vagy rossz beidegződéseket, sztereotípiákat erősítünk.

4. Kérdéseken keresztül tanulás

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Biztassuk őket, hogy állítsanak össze egy kérdéssort az adott témából, órai csoportmunkában vagy pármunkában egymásnak is feltehetik kérdéseiket, de egy „valódi” dolgozat kérdéssorát is összeállíthatjuk kérdéseikből.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Házi feladatként vagy órai munkaként is kiadhatjuk a kérdések írását, fontos, hogy „kezdjünk valamit” kérdéseikkel, érezzék, hogy a jó kérdések megfogalmazása összefügg a tananyag mélyebb megértésével.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

A szöveg, a tananyag feldolgozása a kérdések megfogalmazásán keresztül, tehát a megszokottól eltérő szempontok szerint történik. A feldolgozás aktív, lényeglátó, kritikai lesz. A tartalmat a diák a személyes szűrőjén láttathatja, az információk között szelektálhat, ezért ez a fajta feldolgozás az önfejlesztő tanulás fontos támogatója.

D) Amikor kontraproduktív

Lényegtelen, túl könnyű vagy túl nehéz kérdések kerülnek előtérbe, a diákok egymás vegzálására használják a helyzetet.

5. Választási lehetőség adása

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Jó, ha diákjaink rendszeresen választhatnak több feladat közül, ilyenkor azt érezhetik, hogy a tanulási folyamat tevőleges résztvevői, ezért motivációjuk növekszik.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

A következő dolgozat időpontja, tartalma, a kötelező olvasnivaló, memoriter, a gyakorló feladatok online vagy offline verziója – megannyi lehetőség kínálkozik arra, hogy a döntésekbe bevonjuk őket.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Ha tényleges, őt érintő kérdésekben döntési helyzetbe hozzuk, akkor hozzászokik ehhez, az önismerete, önreflexiója is fejlődik, ami hatással van az önszabályozó tanulásának hatékony megvalósítására is.

D) Amikor kontraproduktív

Ha rosszul kommunikálunk, akkor kétértelmű, bizonytalan helyzeteket hozhatunk létre. Gyengekezűnek, bizonytalannak, határozatlannak is mutatkozhat a tanár, ha a döntési helyzetek kereteit nem határozza meg körültekintően.

6. Kiscsoportos feladat kiadása

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

2-4 fős csoportoknak adhatunk inspiráló feladatokat, iskolán kívüli közös alkotásra készíthetjük őket.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Csoportmunkában ültessünk össze olyan gyerekeket, akiknek hasonló az érdeklődése, a motivációs szintje, teremtsünk egy rövid motiváló beszélgetésre alkalmat velük, akár órán, akár óra után, és tűzzünk ki/keressünk velük együtt egy nekik való közös feladatot. A téma, a munka felosztása, az időbeosztás, az eredményesség meghatározása is lehet a diákok döntése, a tananyaghoz kapcsolódó illusztrációtól egy podcast megvalósításáig, egy kirándulás megszervezéséig is terjedhet a kiadott feladat.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

A versengés és a jutalom helyett az erőfeszítés és feladatorientáltság által motivált tanulók jutnak előbbre az önfejlesztő tanulásban. Ez a feladat a közös munkának, erőfeszítésnek eredményeként ad sikerélményt számukra.

D) Amikor kontraproduktív

A kezdeti lelkesedés alábbhagy, nem tudják működtetni a csoportban a munkamegosztást, csúsznak a határidővel, a pedagógus nem követi, vagy nem értékeli a feladat megoldását.

7. Légy a tudás forrása!

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Erősítsük abban tanítványainkat, hogy keressenek olyanokat, akiknek elmagyarázható az adott tananyag, a nagyszülők, szülők, testvérek érdeklődését keltsék fel az órán tanult téma iránt, vagy magyarázzanak el egy nehéz részt annak az osztálytársuknak, aki kevésbé érti.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

A tananyag magyarázatához adhatunk támpontokat, például a gondolattérkép készítését is megtaníthatjuk, illetve kérhetünk visszajelzést is diákjaink alkalmi tanítványaitól (pl. a szülők beírhatják a füzetbe, hogy megértették gyermekük magyarázatát).

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Olyan mélységekben érteni valamit, hogy azt el tudja magyarázni másoknak, nagyszerű érzés! Aki nem teljesítménycélokat, hanem elsajátítási célokat tűz ki maga elé, nagy lépést tesz az önszabályozó tanulási stratégiája fejlesztésében.

D) Amikor kontraproduktív

Ha a tanuló úgy magyaráz, hogy valójában, mélységében nem érti a gondolatmenetet, és alkalmi diákja, hallgatója nem jelez vissza erről.

8. Beszélgetések a tanulásról

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Beszélgessünk velük arról, hogy miért fontos a tanulás, illetve a tudás, milyen elsajátítási célokat tűzhetnek ki, milyen tanulástechnikákat alkalmaznak!

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Teremtsünk alkalmat az órákon, lehetőséget, akár a fejezet elején, akár egy óra végén, bármikor jól

jöhet egy-egy inspiráló ötlet a tanuláshoz, és ha ez az éppen felmerülő problémáikhoz kapcsolódik (pl. Gondolattérkép az összefoglaláshoz, Jelzőlámpa módszer az önellenőrzéshez, az óra végi Kilépőkártyák a tanárnak szóló visszajelzéshez) akkor különösen hatékony lehet, de mindenképpen legyen nyoma a füzetben, a telefonon, a közös tanulási felületen.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Az önszabályozó tanulás egyik fontos összetevője, hogy a diák önreflexióval rendelkezik, többek között a tanulását, az információ befogadását és feldolgozását illetően. Erre fel kell hívnunk a figyelmét. Az önszabályozó tanulás folyamatában meg kell terveznie azt is, hogy hogyan, mi módon, mennyi idő alatt sajátítja el a tartalmat. Ezekre a felvetődő kérdésekre akkor tud válaszolni, ha betekintést nyert a tanlismódszertan alapjaiba.

D) Amikor kontraproduktív

Az új ismeret „lóg a levegőben”, nincs alkalma azonnal kipróbálni, és elfelejti. A tanulással kapcsolatos beszélgetést dorgálásként fogalmazzuk meg. Dühösen beszélünk erről a diákkal olyankor, amikor nem tanult.

9. Önismereti beszélgetések

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Az időgazdálkodás, külső és belső motiváció, maximalizmus, családi hagyományok, napi rutinok – végtelen mennyiségű téma kínálkozik, hogy elindítsuk a gyerekeket az önismeret útján.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Osztályfőnökként tesztekkel, internetes oldal, könyv ajánlásával mélyebben is megközelíthetünk egy-egy témát, de szaktanárként is szánhatunk pár percet egy-egy témára. Fontos, hogy valamilyen módon diákjaink érdeklődéséhez és a tananyaghoz is kapcsolódjunk.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Fontos feladatunk, hogy elindítsuk azokat a gyerekeket az önismeret útján, akik az önkontroll, az önbizalom, az elkötelezettség terén kihívásokkal küzdenek, hiszen minden bizonnyal önfejlesztő tanulásra is kevésbé alkalmasak.

D) Amikor kontraproduktív

Szenzitív területeket érintve nehéz helyzetbe hozhatjuk tanítványainkat, ilyenkor érdemes szakember segítségét kérni. A szakszerűtlen információ-átadással visszaretentjük diákjainkat az önismereti útról.

10. A figyelem középpontjában a tanulók céljai, jövőképe, pályaválasztási tervei

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

A „száraz” és tényszerű tananyagot személyesebbé kell tennünk, hogy minél több diákunk azt érezze, van köze hozzá. Fontos, hogy minden gyerek tudja, számára később hasznos lesz az, amit éppen most tanul. Ez persze nem mindig igaz, nem vonatkozhat minden gyerekre, de az órákon előforduló személyre szabott megjegyzésekkel, történetekkel, kérdésekkel tudunk az érdeklődők és érdektelenek arányán javítani.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Jó, ha tudunk diákjainkról néhány alapvető információt: családi és lakáskörülményeiről, hobbijukról, barátságaikról, jövőbeni terveikről. Ezekről kérdezhetünk (természetesen ügyelve a szenzitív adatokra), vagy ezekre reflektálunk a tananyag kapcsán. Jó, ha előkészítünk néhány, az aktuális tananyaghoz is kapcsolódó inspiráló kérdést, és lehetőleg előre megfogalmazzuk az „Ezt most minek tanuljuk?” kérdésre a választ.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

A reális célok végiggondolása, megfogalmazása, kihangosítása segítséget nyújt az önszabályozó tanulás első lépéseinek megtételéhez. A kapott visszajelzések pedig megmutathatják, hogyan lehet korrigálni, módosítani, ha nem a kitűzött cél felé haladnánk.

D) Amikor kontraproduktív

Ha a gyermek által elmondott bizalmas információval visszaél a csoport, a pedagógus. A beskatulyázás vagy a verbális zaklatás is rossz kimenetele lehet ezeknek a személyes kérdéseknek, kihangosított gondolatoknak, ezért óvatosan, pozitív és fejlesztő attitűddel adjunk visszajelzéseket.

11. Iskolán kívüli tevékenységek- kapcsolódás a nagybetűs ÉLETHEZ

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

Könyvtár- és múzeumlátogatás, színház, mozi, kirándulás, városi séta, 100. ünnepi óra, mind-mind lehetőséget ad arra, hogy felvessünk témát, ötletet arra vonatkozóan, hogy a tananyagunk miként kapcsolódik az élethez, a mindennapokhoz, más tantárgyakhoz.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

A diákokkal való beszélgetések szolgáltatják az ötleteket, hogy merre induljunk. A tanórán kívüli inspirációkkal a könyvtár, a múzeum, a színház nagyon jó hely, ha megfelelően előkészítjük a gyerekeket a kultúra befogadására (előtte, közben és utána is lehet izgalmas beszélgetéseket kezdeményezni, kérdéseket felvetni, melyekre a helyszínen találják meg a választ).

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Az érdeklődés az egyik fontos komponense az önszabályozó tanulásnak, amely ilyenkor még azokban a diákokban is felébred, akik osztálytermi körülmények között kevésbé kíváncsiak és kevésbé motiváltak. Továbbá a tanulást segítő érzelmi azonosulás is hatványozottabban jelenik meg ezekben a helyzetekben.

D) Amikor kontraproduktív

Kilépve a tanteremből a gyerekek felszabadulnak és viselkedésük elmehet rossz irányba. „Lógásnak” tekinthetnek minden olyan helyzetet, amikor nem a szokásos mederben zajlik az óra.

12. Játékok

A) Az osztálytermi munka rövid leírása

A játék a gyerekek természetes közege. A szerepjátékok, társasjátékok, ügyességi játékok, online játékok közül is választhatunk, hogy támogassuk az osztálytermi munkát.

B) Ötletek az elinduláshoz, a megvalósításhoz

Egy online stratégiai játék a pénzügyi vagy a földrajzi, történelmi tudást teheti élővé. Egy valódi társasjátékot is bevihetünk szakkörre. De egy mozgással összekötött gondolkodásfejlesztő játék, vagy a koncentrációt, a memóriát, a figyelmet fejlesztő játék vagy akár a játékosított tanulási-tanítási folyamat megvalósítása is alkalmas a tanóra színesítésére, a tanulás hatékonyságának növelésére.

C) Hogyan segíti az önszabályozott tanulást?

Fejlődik a rugalmasság, a kreativitás, és ezáltal az önszabályozó tanulás is. Az önreflexió, önellenőrzés fázisát is támogathatjuk a játszva tanulással (pl: jelzőlámpa módszer, az óra végi kilépőkártyák használata).

D) Amikor kontraproduktív

A játékban való győzelem önmagában elegendő jutalom; a külső motiváció gyakran elfojtja a belsőt – ezt számos tanulmány alátámasztja. Éppen ezért a játékok bevonása már önmagában is jutalomnak tekinthető. A fegyelmezetlen magatartás előfordul, de a játékszabályokat be kell tartatni, különben értelmét veszti a játék.

Zárszóként álljon itt néhány gondolat, hogy milyen pedagógusi attitűddel forduljunk tanítványaink felé, ha szeretnénk elérni, hogy elinduljanak az önszabályozó, önfejlesztő tanulás útján:

- Mutass példát!
- Beszéljess vele, ismerd meg motivációit!
- Dicsérj és jutalmaz hatékonyan, helyesen!
- Legyenek jó kérdéseid!
- Legyenek jó történeteid, tanmeséid!
- Legyenek célirányos tesztjeid!
- Reflektálj rá, és tanítsd önreflexióra!

Támogató anyagok

Molnár Éva: Az önszabályozó tanulás (Iskolakultúra, 2002).

Katona Nóra: Motiváció és önszabályozó tanulás (Pedagógusképzés, 2009).

Tóth Péter: Tanulásmenedzsment és önszabályozó tanulás (Óbuda University e-Bulletin, 2011).

Szilágyi Gabriella: Az önirányított tanulás jellemzői és lehetőségei felnőttkorban (Válogatott tanulmányok, 2017).

Ellenőrző feladatok

Fogalmazza meg az önszabályozó és az önálló tanulás közötti különbséget!

Fejleszthető-e az önszabályozó tanulás osztálytermi körülmények között?

Melyek azok a lehetőségek az előzőekben felsoroltak közül, amelyeket Ön is alkalmaz már, vagy ezt követően kipróbálna?

Források

Szántóné Balogh Róza: Az önszabályozó tanulási képesség mérése motivációsprofil-vizsgálattal (Határtalan nyelvészet tanulmánykötet, 2019).